

DECÀLEG SOBRES LES BEQUES

Introducció

El sistema educatiu públic ha d'**assegurar la igualtat d'oportunitats** per a tothom que vulgui accedir-hi, i ha d'evitar que la condició econòmica de cadascú no acabi esdevenint un entrebanc.

El sistema de beques actual és insuficient en qualitat i poc rigorós en els seus criteris de concessió. Segons dades de la OCDE¹ i de l'*Informe Universidad 2000*, els estats de la Unió Europea dediquen de mitjana el 0'26% del seu Producte Interior Brut a beques per als estudiants. A l'Estat Espanyol es dedica només el 0'06%. De mitjana, el 40% dels estudiants de la Unió Europea gaudeixen d'algún tipus de beca. A l'Estat Espanyol la xifra tot just és del 17%².

Per si això fos poc, l'alt frau fiscal existent distorsiona el que pogués quedar de redistributiu en aquest sistema ja de per si precari.

No creiem que l'alternativa dels crèdits a baix interès i avalats per l'Estat sigui una solució a les deficiències del sistema de beques.

La Universitat Pública ha d'aconseguir la gratuïtat real dels estudis amb mesures com:

- L'eliminació progressiva de les taxes.
- Material gratuït per tothom.
- Beques de transport, habitatge i menjador.
- Implantació de beques salari.

¹ *Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic*. Font: Informes de la OCDE.

² Font: diari *Metro Directe*, 05/07/2001.

El concepte de beca

Primerament és important deixar ben clar que una beca poden ser moltes coses. Bàsicament distingim entre el que podem anomenar **beques d'estudi**, les **beques de col·laboració**, les **de recerca o d'investigació**; i una última categoria que podem anomenar "**beques**" **premi**.

Les **beques d'estudi** són aquelles que s'atorguen als estudiants que reuneixen un seguit de requisits i la finalitat principal de les quals és garantir la igualtat d'oportunitats i permetre l'accés a l'ensenyament a aquelles persones que tenen dificultats per cursar estudis a causa de la seva condició econòmica. En principi aquest tipus de beques només està limitat per la partida pressupostària destinada a tal efecte, però no hi ha un número predeterminat de becaris, ja que haurien de ser assignades a tothom que ho necessités.

Les **beques de col·laboració** són de molts tipus, però normalment suposen la realització d'alguna tasca concreta més enllà de l'estudi, tasca que en molts casos pot ser de tipus "laboral". Així en aquesta categoria trobem becaris que realitzen activitats administratives a les biblioteques, als serveis lingüístics o en llocs similars. En aquest tipus de beca el número de places si que està predeterminades, la oferta és per a uns llocs concrets. Els criteris d'accés són, salvant les distàncies, semblants als d'una oposició.

Les **beques de recerca o d'investigació** suposen el desenvolupament d'activitats molt diverses en el desenvolupament d'un projecte científic i, sovint, comporten una col·laboració en la docència.

Les "**beques**" **premi** són premis de diversos tipus (per exemple per als estudiants que obtenen millors qualificacions). No tenen res a veure amb les beques i s'haurien d'anomenar simplement premis.

Propostes i demandes en relació a les Beques d'Estudi

Basant-nos en l'anàlisi realitzat en la introducció d'aquest document, i un cop precisats els termes tècnics, **constatem que les minses ajudes i beques a l'estudi no asseguren, ni molt menys, el dret a l'estudi**, per tant, proposem els següents **10 punts** i en demanem la seva aplicació:

- 1) Exigim que tot l'alumnat que reuneixi les condicions econòmiques per a l'obtenció d'una beca, obtingui matrícula gratuïta immediatament i una ajuda mínima per a la compra de

material. Això ha de ser independent dels requisits acadèmics, que seran tinguts en consideració per a obtenir ajudes superiors.

2) **Instauració de beques-salari.** La gaudirien aquells alumnes les famílies dels quals tinguessin un nivell de renda inferior a l'esmentat en el punt 1. Equivaldrien a les actuals ajudes compensatòries. **Es rep una determinada quantitat mensual durant l'any acadèmic.** Això trenca amb la idea de la no professionalitat de l'estudiant, i difon la nova idea de que l'estudiant és un treballador més. Igualment, també tindrà dret a la beca-salari l'alumne que estigui comprés dins els nivells de renda del punt 1 i que, a més, assoleixi els requisits acadèmics.

3) Per als **estudiants subjectes a mobilitat geogràfica**, la política de beques ha de complementar-se amb una política d'ajudes indirectes, basada sobretot en una **major subvenció als col·legis majors i la creació d'una xarxa de pisos subvencionada per a estudiants.**

4) **Subvenció al transport públic per a estudiants i augment de les ajudes en aquest concepte, especialment per a aquells alumnes que resideixin en municipis diferents al del seu lloc d'estudi.**

Potenciar i abaratir la *Study Card* de RENFE i adoptar targetes similars per als autobusos i els transports metropolitans.

5) Que, en tot tipus de beques i ajuts, es doni prioritat als **requisits econòmics per sobre dels acadèmics.**

6) Que es tinguin en compte les **especificitats universitàries en els criteris acadèmics**, proposem que els crèdits a aprovar depenguin de la mitjana d'aprovat de cada ensenyament en els cursos anteriors.

7) Que es tinguin en compte les **especificitats universitàries a l'hora d'assignar quantitats per material escolar.**

8) Donats els calendaris acadèmics, es fa necessària l'**admissió d'impresos de beques en dos períodes** (octubre i febrer, ja que hi ha gent que comença el curs al febrer) i que l'evaluació dels criteris acadèmics es faci en dos quadrimestres consecutius.

9) Que hi hagi "**Tribunals**" **de composició plural per a casos especials** (accidents o malalties greus que impedeixin,

temporalment, complir els criteris acadèmics, o situacions anàlogues).

- 10) **Dret a beca per a tots els estudiants** de les universitats públiques catalanes **sense tenir en compte la seva nacionalitat o situació "legal"**.

Propostes en relació a les beques d'investigació i de col·laboració

Les persones que integren aquest col·lectiu contribueixen al desenvolupament dels projectes científics als quals estan adscrits, a la publicació de resultats, a l'obtenció de patents tecnològiques, i, molt sovint, a tasques docents universitàries. Malgrat això, aquest treball segueix sense considerar-se "productiu".

Aquesta falta de reconeixement porta associada l'absència dels drets que qualsevol treballador (estigui o no en formació) té garantits per llei, com són la cotització a la seguretat social, la baixa per malaltia, el permís de maternitat, etc. A part de la prolongació durant uns quants anys d'una flagrant precarietat laboral sense la garantia de continuïtat en el lloc de treball.

Enfront aquesta situació, proposem:

- 1) El reconeixement d'aquesta tasca productiva mitjançant una regulació explícita dels seus drets i deures.
- 2) La substitució de l'actual sistema de beques d'investigació per un de contractes que proporcionï a aquest col·lectiu la cobertura social que tot professional es mereix.
- 3) Potenciar la xarxa estatal d'investigació a través d'un increment en la inversió dedicada a R+D i a la formació del personal investigador.
- 4) Augment del control del destí dels fons i major apropament a les preocupacions i necessitats dels ciutadans (en aquest sentit, per exemple, ens oposem a que gran part dels escassos recursos actuals es destinin directa o indirectament a la investigació militar).